

**Izvještaj o poslovanju DOO „Centar za ekotoksikološka
ispitivanja” Podgorica - CETI za 2023. godinu**

Mart 2024. godine

Sadržaj

I. Realizacija plana rada za 2023. godinu	1
1. Životna sredina.....	3
1.1. Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine	3
1.2. Monitoring program kvaliteta vazduha i buke za opštinu Podgorica	4
1.3. Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti	4
2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	5
3. Dozimetrija	7
4. Toksikologija	8
5. Akreditacija.....	8
6. Zaštita i zdravlje na radu	9
7. Izazovi Laboratorije	10
8. Projektne aktivnosti	11
9. Realizacija Programa transformacije i optimizacije poslovanja	16
10. Rad Odbora direktora	17
11. Javne nabavke	17
12. Realizacija finansijskog plana - Finansijsko poslovanje u 2023. godini	17
12.1. Ukupni prihodi	18
12.2. Ukupni rashodi.....	20
12.3. Finansijski rezultat	22
12.4. Investiciona ulaganja	23
13. Realizacija odluke Vlade o raspodjeli dobiti Društva za 2022. godinu	24
14. Zaključak.....	24

I. Realizacija plana rada za 2023. godinu

Od svog osnivanja (»Sl. list RCG«, broj 40/96 kao Javna Ustanova) i nakon restrukturiranja 2012. godine (Vlada Crne Gore je 23. jula 2012. godine usvojila Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću gdje je Država jedini vlasnik) "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica (u daljem tekstu: CETI) ulaže značajne napore kako bi potvrdio ispravnost Odluke Vlade Crne Gore o osnivanju ovakve institucije i opravdao ukazano povjerenje i uložena sredstva. Shodno osnivačkom aktu CETI se finansira iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Misija CETI od osnivanja 1996. godine je da sprovede, na kompetentan i visoko profesionalni način sve aktivnosti za koje je angažovan od svojih klijenata te na taj način održi status pouzdanog partnera institucijama u Crnoj Gori i šire, da bude respektabilna naučno istraživačka ustanova kao i da bude respektabilan i/ili vodeći partner u tehničkim i naučno istraživačkim projektima.

Shodno osnivačkom aktu CETI se finansira iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom. CETI nije nikada bio budžetski korisnik i prihode ostvaruje pružanjem usluga privrednim subjektima i državnim organima u tržišnoj utakmici i kroz projektne aktivnosti.

Akreditacija laboratorije je nezavisno priznanje laboratorijske kompetencije od strane treće strane. Uspostavljanje i razvijanje kulture kvaliteta značajno poboljšava proizvode, usluge i rezultate ispitivanja koje laboratorija pruža svojim klijentima i kupcima. Shvatajući međunarodno prihvaćen okvir za povećanje kvaliteta ispitivanja, ali i smanjenje učestalosti laboratorijskih grešaka kao ključni princip razvoja ispitne laboratorije, CETI je prvi put ispunio zahtjeve standarda ISO/IEC 17025 (Opšti zahtjevi za kompetentnost laboratorija za ispitivanje i laboratorija za etaloniranje) 2004. godine kada je nezavisno priznanje kompetencija potvrđeno od strane Jugoslovenskog Akreditacionog Tijela (JUAT). Osnivanjem Akreditacionog Tijela Crne Gore (ATCG), svoju kompetentnost je potvrdio 2008. godine. Od dobijanja prvog sertifikata o akreditaciji CETI kontinuirano proširuje obim akreditovanih metoda dokazujući svojim korisnicima (nezavisno da li je riječ o uslugama za državne institucije ili druga pravna ili fizička lica) da se rezultatima koje proizvodi CETI može vjerovati. Kako je uslov obavljanja

većine djelatnosti CETI dobijanje sertifikata o akreditaciji CETI se može pohvaliti kao preteča u Crnoj Gori imajući u vidu da je prva akreditovana laboratorija u oblasti ispitivanja životne sredine i bezbjednosti hrane u Crnoj Gori. U 2023. godini CETI je uspješno prošao provjeru realizovanu od strane ATCG.

Izuzetno važan dio istraživačke djelatnosti jesu ispitivanja, ali koja imaju dodatnu vrijednost ukoliko se posmatraju sistematski, kritički i daju određena rješenja i inovacije. U tom smislu je CETI od osnivanja finansijski podržavao jačanje istraživačkih kapaciteta zaposlenih. CETI je od strane Ministarstva nauke 2013. godine licenciran za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti iz oblasti prirodno-matematičkih i tehničko-tehnoloških nauka i istu kontinuirano obnavlja. Iako ne postoji jedinstveni recept za idealan institut, CETI pokušava da implementira sledeće koncepte kako bi poboljšao svoj uspjeh u ovoj oblasti:

- Slušajte, iznutra i spolja: CETI pokušava da intenzivira mehanizam povratnih informacija, kako internih tako i eksternih u cilju adekvatne evaluacije i optimizacije nauke koju razvija.
- Promovišite „plug and play“ istraživanje – omogućavajući istraživačima u CETI najsavremeniju opremu za istraživanje

Svakako je potrebno raditi na izgrađivanju holističkog istraživačkog okruženja kako od strane samih istraživača tako i od institucije.

Najznačajnije jačanje profesionalnih i tehničkih kapaciteta, uspostavljanje i jačanje veza sa donosiocima odluka ili zainteresovanim stranama postiže se učešćem u projektnim aktivnostima bilo da je riječ o projektima tehničke saradnje ili o naučno istraživačkim projektima. Imajući to u vidu CETI je koristio svoje profesionalne kapacitete u formiranju ideja i uspješno ojačao ključnu instrumentalnu opremu zahvaljujući upravo projektima tehničke saradnje (IAEA, EU fondovi). Ništa manje projekti nijesu bili značajni i za jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih. CETI je do sada uspio da opravda poziciju više nego respektabilnog partnera ali i vodećeg partnera čime je stvorio uslov da početkom osnivanja formiranu viziju o respektabilnosti partnera proširi novim ciljevima razvoja. U 2023. godini, zajedno sa partnerskim institucijama iz Albanije (Univerzitet Tirana i NVO GCA – Skadar) CETI je završio veliki i vrlo značajan projekat pod nazivom “Skadarsko jezero bez zagađenja hemikalijama” (Skadar Lake withOut chemical pollUTION-SOLUTION), koji se finansirao iz

predpristupnih fondova IPA 2014-2020. Takođe su prihvaćene i dvije projektne aplikacije finansirane u okviru Interreg Danube Region programa transnacionalne saradnje.

1. Životna sredina

1.1. Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

U skladu sa Zakonom o životnoj sredini, programe monitoringa kvaliteta većine segmenata životne sredine sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS). U skladu sa navedenim zakonom, za sprovođenje pojedinih poslova monitoringa AZŽS određuje jednu ili više referentnih laboratorija koje su akreditovane u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025. CETI je od strane AZŽS dobio status „referentne institucije“ za oblast kontaminanata u zemljištu, analize vazduha, analize fizičko-hemijskih parametara u morskomek osistemu, analize radionuklida u svim segmentima životne sredine i analize radioaktivnosti u vodi za piće.

Aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine koje realizuje CETI odnose se na:

- programe monitoringa koje sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine (stav 1 član 56 Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 52/16, 73/19)),
- programe koje organizuje Glavni Grad Podgorica,
- aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine po zahtjevu privrednih subjekata.

U 2023. godini CETI je uspješno sproveo monitoring programe:

1. **Program ispitivanja sadržaja radionuklida u životnoj sredini** (Ugovor za realizaciju ovog monitoring programa za 2022. godinu je potpisan u maju 2022. godine i trajao je do aprila 2023. dok ugovor za 2023. potpisan 26.12.2023.)
2. **Program monitoringa buke u životnoj sredini** (Ugovor za 2023. potpisan 11.09.2023.)
3. **Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu** (Ugovor za 2023. je potpisan 17.11.2023.)
4. **Program monitoringa morskog ekosistema** (Ugovor za realizaciju ovog monitoring programa za 2022 godinu je potpisan u 10.om mjesecu 2022 godine i završen je u oktobaru 2023., a ugovor za 2023. godinu je potpisan 26.12.2023)

Na osnovu datuma potpisivanja ugovora evidentno je da će svi monitoring programi planirani za 2023. godinu će biti realizovani u 2024. godini.

Pored navedenih monitoring programa CETI realizuje i Program praćenja kvaliteta vazduha. Naime, članom 7 stav 2 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br.

025/10, 040/11, 043/15, 73/19), određeno je da doo „Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica“ vrši sprovođenje godišnjeg programa praćenja kvaliteta vazduha na mjernim mjestima u državnoj mreži uspostavljenoj za praćenje kvaliteta vazduha, osim na mjernim mjestima za praćenje prekograničnog zagađenja vazduha i alergnog polena“. Ugovor za realizaciju Programa monitoringa kvaliteta vazduha za tekuću godinu Agencija i CETI uobičajeno potpisuju početkom svake godine tako da je i u februaru 2023. potpisan ugovor sa Agencijom za realizaciju navedenog monitoring programa.

1.2. Monitoring program kvaliteta vazduha i buke za opštinu Podgorica

U skladu sa članom 13 Zakona o životnoj sredini „Lokalne samouprave vrše poslove koji se odnose na uspostavljanje sistema zaštite i unapređenja životne sredine na svojoj teritoriji, predlaganje i sprovođenje mjera, izradu i praćenje implementacije planova, odobrenih programa i projekata iz oblasti zaštite životne sredine.“ Sistematsko mjerenje određenih segmenata životne sredine svakako je najbolji način za dobijanje slike stanja a onda, po potrebi i preduzimanju mjera u cilju unapređenja kvaliteta životne sredine. Programi monitoringa kvaliteta životne sredine koji se odnose na lokalne samouprave realizuju se samo u Podgorici. CETI je potpisao ugovor sa Glavnim Gradom Podgorica o Monitoringu životne sredine (CETI broj ugovora 00-2507 od 20.11.2023. godine). U 2023. godini je realizovano mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha od 12 sedmica po ugovoru od 2022 godine kao i mjerenje (SO₂, NO, NO₂, NO_x, 3, CO, PM₁₀, C₆H₆, teški metali i PAH). Realizacija ugovora potpisanog 2023. godine započeta je početkom 2024. godine.

Pored navedenog programa monitoringa ambijentalnog vazduha, CETI realizuje i monitoring program mjerenja buke za potrebe Glavnog Grada. Mjerenja se vrše u dva ciklusa, kontinuirano 4 dana (za svaku lokaciju). Prvi ciklus mjerenja je završen, dok je drugi ciklus mjerenja u toku.

1.3. Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

- Kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala i kategorizacija otpada prilikom uvoza

U 2023. godini urađeno je 21954 kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije što je 11% više nego u prethodnoj godini.

- Analize vode, zemljišta i sedimenta

Do kraja novembra 2023. godine uspješno su realizovane analize 44 uzoraka vode za piće (za 21% manji broj uzoraka u odnosu na 2022.). Pored voda za piće vršene su analize i drugih uzoraka voda (površinskih, podzemnih, morskih, bazenskih i otpadnih), a ukupno za 12 mjeseci prošle godine urađeno je 1130 uzoraka vode od što je za 19% manje u odnosu na prethodnu godinu. U 2023. godini analizirano je 278 uzoraka zemljišta i sedimenta (63% manji broj uzoraka u odnosu na 2022 godinu). Razlog u padu uzoraka zemljišta i sedimenta je taj što su rudnik Brskovo, koji je tokom 2022. još uvijek realizovao program monitoringa zemljišta, što nije bio slučaj u 2023. godini.

- Poslovi iz oblasti imisijskih i emisijskih mjerenja realizovani za privredne subjekte u periodu januar-decembar 2022.god.

Mjerenje emisije iz stacionarnih izvora je realizovano za 19 privrednih subjekata na 21 stacionarni izvor. Poslovi mjerenja kvaliteta ambijentalnog vazduha su realizovana na osnovu 49 zahtjeva od 37 klijenata. Ono što je važno istaći da su sve tri mjerne stanice za ispitivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha bile u radu 132 radne nedelje što znači da je njihova zauzetost bila na maksimalnom nivou. Pored toga vršeno je i ispitivanje suspedovanih čestica, a tu su pumpe za uzorkovanje bile angažovane 204 radne nedelje. Mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha realizovano je na vrijeme za sve klijente.

- Mjerenja buke u životnoj sredini

Za 12 mjeseci 2023 godine za potrebe privrednih subjekata realizovano je 44 mjerenja buke u životnoj i u radnoj sredini, što je na nivou iz prethodnih godina.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

- Državni programi monitoringa

U skladu sa ovlašćenjima dobijenim od Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove CETI (samostalno ili u podjeli sa Institutom za javno zdravlje) realizuje monitoring programe za koje je potpisao Ugovore kako slijedi:

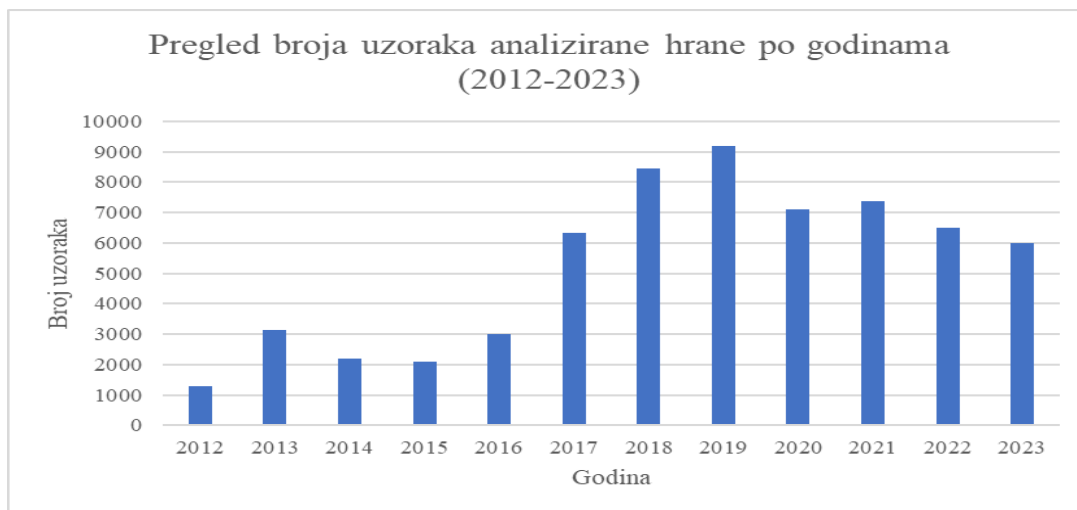
1. Ugovor za pružanje usluga laboratorijske analize za potrebe realizacije Programa monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje za 2023. godinu (br. 04-312/23-14291/1 od 15. maja 2023. godine), Program je pripremljen u skladu sa članom 92 stav 1 Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG“ broj 30/2012, 48/2015, 52/2016 i 43/2018), Pravilnikom o monitoringu rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla (Sl. list CG“ broj 3/17), Programom mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2023. godinu, i inoviranim Priručnikom Evropske komisije od 5. maja 2023. godine o zahtjevima za pripremu programa monitoringa rezidua za zemlje koje nisu članice EU i koje izvoze proizvode u EU.
2. Ugovor za pružanje usluga ispitivanja uzoraka kvaliteta meda i pčelinjeg voska u skladu sa Programom monitoringa kvaliteta meda za 2023. godinu
3. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i/ili životinjskog porijekla u skladu sa Programom monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) za 2023. godinu.
4. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja sredstava za ishranu bilja/nitrata u lisnatom povrću u skladu sa Programom monitoringa nitrata u lisnatom povrću za 2023. godinu.
5. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja uzoraka živih školjki iz registrovanih uzgajališta školjki na prisutnost biotoksina i kontaminenata, u skladu sa Programom monitoringa bezbjednosti školjki za 2023. godinu.
6. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja kontaminenata u hrani u skladu sa Programom monitoringa kontaminenata u hrani u 2023. godini.
7. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja uzoraka u hrani za životinje (hraniva) uključujući i kontrolu dodataka hrani za životinje upotrijebljenih u gotovim krmnim smješama i premiksima, u skladu sa Programom monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje za 2023.godinu.
8. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja hrane neživotinjskog porijekla stavljene na tržište, koja podleže pojačanoj kontroli pri uvozu u skladu sa Programom monitoringa hrane neživotinjskog porijekla stavljene na tržište, koja podliježe pojačanoj kontroli pri uvozu za 2023. godinu.

9. Ugovor za pružanje usluga laboratorijskih ispitivanja uzoraka upakovane hrane radi kontrole usaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti koji se odnose na način pružanja informacija potrošačima o hrani, sadržaj informacija i podataka o hrani prema vrstama i kategorijama hrane i označavanje hrane u skladu Programom monitoringa kvaliteta/sastava hrane i načina pružanja informacija potrošačima o hrani za 2023. godinu.

- Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu – za potrebe privrednih i drugih subjekata

U 2023. godini je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Uprave za inspeksijske poslove dostavljeno 5991 uzoraka hrane (8% manje nego u 2022. godini), 73 uzoraka mineralnih đubriva (za 5% više nego u prethodnoj godini), 471 uzoraka hrane za životinje (7% manje nego u 2022. godini) i 227 uzoraka predmeta opšte upotrebe (25% manje nego u 2022 godini).

Na slici 1 dat je grafički prikaz trenda broja uzoraka hrane za period 2012-2023.

Slika 1: Grafički prikaz broja uzoraka hrane za period 2012-2023. godina

Kao što se može vidjeti iz grafičkog prikaza evidentan je opadajući trend u broju uzoraka hrane, što će biti objašnjeno u nastavku izvještaja.

3. Dozimetrija

- Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

CETI kontroliše oko 650 korisnika koji rade sa rentgen aparatima ili u zoni jonizujućih zračenja. Najveći korisnik usluga je Klinički centar Crne Gore. Kontrole zaposlenih se vrše u kontinuitetu i u skladu sa kategorijom kojoj izloženi pripadaju.

- Kontrola rendgen aparata i radne sredine

Tokom 2023. godine izvršeno je ukupno 117 kontrola rendgen aparata i 24 projekata mjera zaštite od zračenja, što je na nivou aktivnosti iz 2022. godine. CETI je izdao 72 mišljenja o ispunjenosti uslova za promet radioaktivnih izvora i uređaja koji proizvode jonizujuće zračenje, što je za 36% više nego 2022. godine.

4. Toksikologija

Do kraja 2023. godine za potrebe Kliničkog centra (Odjeljenje za sudsku medicinu i Gastroenterološke ambulante), Specijalističke veterinarske laboratorije, Uprave policije, Osnovnog državnog tužilaštva (ODT) i Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) je analizirano 166 uzoraka biološkog materijala.

Kada je u pitanju analiza biološkog materijala za potrebe pacijenata koji su smješteni u odjeljenjima Kliničkog centra, politika CETI je da ne naplaćuje analize biološkog materijala bez obzira na komplikovanost/zahtjevnost istih, kao i da te uzorke analizira u najkraćem mogućem roku.

U oktobru CETI je posjetila delegacija iz Sjedinjenih Američkih Država, koju su činili predstavnik ambasade, predstavnik Međunarodnog programa pomoći u obuci u krivičnim istragama (ICITAP) pri Ministarstvu pravde Sjedinjenih Država, hemičar iz Uprave za suzbijanje narkotika (DEA) i toksikolog i hemičar iz Carina i granična zaštita SAD (CBP). Razlog posjete je bilo informisanje o mogućnosti ispitivnaja fentanila i drugih sintetičkih droga. Nakon sastanka dat je zaključak da CETI realizuje na kvalitetan način poslove iz oblasti toksikologije, i upućene su sve pohvale instituciji na tome.

5. Akreditacija

U julu je realizovana nadzorna posjeta Akreditacionog tijela Crne Gore (ATCG). Obim akreditacije CETI-a je bogatiji za dvije nove metode koje su bile predmet proširenja. CETI nastavlja praćenje trendova, regulativa i da prepoznaje potrebe za uvođenjem novih metoda.

Implementacija standarda MEST ISO/IEC 17025:2018 zahtjeva da se konstantno vrši preispitivanje sistema kvaliteta, na čemu CETI aktivno radi.

6. Zaštita i zdravlje na radu

U 2023. godini Služba za zaštitu i zdravlje na radu, obezbjeđenje i održavanje, sprovodilo je sljedeće aktivnosti u skladu sa zahtjevima i potrebama:

U dijelu zaštite i zdravlja na radu zaposlenih u CETI i trećih lica,

Izvršeno je osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenih (izrada priručnika, testiranje, ocjenjivanje i izdavanje uvjerenja)

- U „CETI“ d.o.o., 9 zaposlenih
- U „INPEK“ A.D, 10 zaposlenih
- U „PARKING SERVIS“ d.o.o., 37 zaposlenih

Urađene su izmjene i dopune Akta o procjeni rizika:

- Za „PARKING SERVIS“ d.o.o., za 15 radnih mjesta
- Za DOM ZDRAVLJA „Dr.NIKA LABOVIĆ“ Berane, za 6 radnih mjesta
- Za Pivaru „TREBJESA“ d.o.o. Nikšić, za 35 radnih mjesta

Obnovljeno je Ovlašćenje da CETI može obavljati poslove zaštite i zdravlja na radu iz čl. 40 i 43 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, takođe su obavljani prethodni i periodični ljekarski pregledi zaposlenih u CETI koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima za rad. Izvršena je nabavka sredstava i opreme lične zaštite na radu. Nabavljena su odijela, cipele, košulje i ostali artikli za zaštitare lica i imovine.

U dijelu obezbjeđenja lica i imovine u CETI

- Zaštitari lica i imovine redovno obavljaju svoje aktivnosti.
- Izvršena je isporuka i ugradnja nove pristupne rampe na ulazu u CETI.
- Pokrenute su aktivnosti za upotrebu sistema kontrole pristupa korišćenjem ID kartica.

U dijelu održavanja objekta CETI

- Obavljeno je prešemiranje i obilježavanje razvodnih ormara za struju, kao i izrada jednopolnih šema izvedenog stanja. Izvršena je i rekonstrukcija sa trofaznog na tri monofazna napajanja za potrebe laboratorije u Jedinici za gasnu hromatografiju u prizemlju objekta.
- Nabavljeni su i instalirani 3 UPS uređaj od 10 KVA kao i 2 UPS uređaja od 600 VA.
- Izvršeno je ispitivanje sredstava za rad (posebna sredstva za rad) od strane instituta „Sigurnost“ Podgorica koje se vrši svake treće godine.
- Izvršena je nabavka kancelarijskog namještaja (polica i plakara), kao i mobilijara (kancelarijskih i laboratorijskih stolica).
- Obavljana su redovna održavanja:
 - Sistema za klimatizaciju Carrier
 - Inverterskih uređaja i split sistema
 - Sistema za demi vodu
 - Mašine za pranje laboratorijskog posuđa MIELE
 - UPS uređaja i baterija
 - Digestora i malih električnih aparata

Po potrebi se obavljaju tekuće intervencije na vodovodnim i električnim instalacijama. U okviru Službe se konstantno vrši servisiranje opreme za terenske poslove i obezbjeđuje potrošni materijal za njihove aktivnosti. Obavlja se hortikularno uređenje i održavanje kruga CETI. Vršiti se nabavka sredstava za održavanje lične higijene i higijene prostora objekta i isti se redovno održava.

7. Izazovi Laboratorije

Održivost CETI najprije kao Laboratorije za ispitivanje, a potom razvoj CETI kao naučnoistraživačke institucije moguć je samo uz stalno jačanje stručne i naučne misli i uspostavljeni sklad iskustva i mladosti (u Laboratoriji je od 31 zaposlenih sa VSS, 10 analitičara starosno ispod 35 godina). U CETI je ukupno 86 zaposlenih od kojih je 60 zaposleno u Laboratoriji. Tri su doktora nauka, tri zaposlena su na doktorskim studijama, jedanaest je magistara, jedan je specijalista iz oblasti sanitarne hemije, jedan je specijalista iz oblasti

toksikološke hemije (zvanje specijaliste kao zdravstvenog saradnika je preduslov ovlašćenja bavljenja analizom hrane i POU).

Takođe, usklađivanje nacionalne sa EU legislativom, sa jedne strane omogućava bezbjednu hranu na stolu, brže preduzimanje mjera za smanjenje štetnih efekata uticaja zagađivača na sve segmente životne sredine ali, sa druge strane otvara ogromne izazove za laboratoriju. Ti izazovi se prije svega odnose na jačanje profesionalnih kapaciteta. Imajući u vidu da je broj primljenih uzoraka poslednjih godina izuzetno veliki, dok je broj analiziranih parametara umnogome veći (samo na jednoj analitici prelazi više stotina hiljada), potpuno je jasno da je jako teško profilisati zaposlene na način kako to čini EU, gdje je minimum jedan čovjek zadužen za ispitivanje jedne oblasti. Imajući u vidu navedeno, potrebno je kontinuirano kvalitativno i kvantitavno jačanje kapaciteta (i profesionalnih i tehničkih) zaposlenih kako bi se održao i poboljšao status kvaliteta i povjerenja korisnika do sada stečen.

8. Projektne aktivnosti

Kada je riječ o projektima u posmatranom periodu, CETI se može smatrati više nego uspješnom institucijom. Naime, u okviru Interreg Danube Region programa transnacionalne saradnje Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica (CETI) je partnerska institucija u realizaciji dvije prihvaćene projektne ideje. Oba projekta imaju specifični cilj: Održivo, integrisano, transnacionalno upravljanje vodama i sedimentom u slivu rijeke Dunav, obezbjeđujući dobar kvalitet i količinu vode i balansa sedimenta. Projekat “Koordinisana Dunavska akcija za titanski napor u borbi protiv zagađenja vode opasnim materijama pod promjenljivim pritiscima, izazovima i ciljevima” (Tethys) će implementirati 12 partnerskih institucija kao i 8 pridruženih partnera. Ukupni budžet projekta je 2,817.911EUR. Budžet CETI je 222,500.00 EUR. Vodeći partner projekta je Tehnički Univerzitet u Beču. “Pokretanje rješenja za upravljanje odozdo prema gore za smanjenje plastičnog otpada u Dunavskom slivu” (Aquatic Plastic) je drugi projekat čiji je ukupan budžet 2,296.700 EUR. Pored CETI u realizaciji projektnih aktivnosti učestvovala je još 14 institucija - partnera te 14 pridruženih partnerskih institucija. Budžet CETI je 89,000.00 EUR. Vodeći partner projekta je Filmjungle.eu Society. Kroz poziv IPA Cross Border Serbia - Montenegro i DANUBE) i jednom nacionalnom projektu kroz tehničku saradnju Crne Gore sa IAEA. CETI je dobio projekat BEST Waste Management Cooperation - **Better Environmental Sustainability Trough Waste Management Cooperation.**

Projekat „BEST“ sprovodi **NALED (Beograd)** sa partnerima **Centrom za ekotoksikološka ispitivanja, opštinom Mojkovac i JKP „Gradska čistoća“ Novi Pazar**, a čiji je cilj unapređenje infrastrukture za prikupljanje otpada i primarnu selekciju u **Novom Pazaru, Tutinu, Mojkovcu, Bijelom Polju i Kolašinu**. Uloga CETI je koordinatorska u Crnoj Gori i predijeljena sredstva su 54,121.67 EUR. Projekat je pored primarnog unapređenja sistema upravljanja otpadom vrlo direktno namijenjen unapređenju kapaciteta lokalnih samouprava da upravljaju otpadom i povećaju razvrstavanje otpada (primarna selekcija) i podignu svijest o značaju cirkularne ekonomije. Sve lokalne samouprave dobiće stručnu podršku u razvijanju planova upravljanja otpadom koje su u obavezi da imaju, mapa puta za cirkularnu ekonomiju i akcionih mjera za javno-komunalna preduzeća.

Projekat „Strengthening institutional capacities for control of safety and quality of water sources in Montenegro“ gdje je CETI nosilac projekta (main counterpart) uz Zavod za geološka istraživanja je prošao fazu evaluacije od strane eksperata iz IAEA i očekuje se pozitivan odgovor. Budžet projekta je 400,000.00 EUR (Oprema 320,000.00 EUR, Obuke 200,000.00EUR, Ekspertske misije od strane IAEA 5,000.00 EUR . Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica (CETI) je uspješno realizovao istraživanje kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan. Istraživanje je realizovano nakon potpisivanja sporazuma o finansiranju malog obima (SSFA) za pripremu procjene kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori. Istraživanje je finansirano (120,000.00 USD) od strane United Nation Environment Programme – UNEP. I ovog puta Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je pružilo povjerenje CETI koje je rezultiralo izuzetno pohvaljenim izvještajem o procjeni rizika od zagađenja na predmetnim lokacijama.

U skladu sa projektom/programom pod naslovom ”Pregled i ažuriranje Nacionalnog Implementacionog Plana Stokholmske konvencije o postojanim organskim zagađivačima, kroz projekat GEF ID 10875 pod nazivom „Globalni razvoj, pregled i ažuriranje nacionalnih implementacionih planova (NIP) Stokholmske konvencije (SC) o postojanim organskim zagađivačima (POPs)” potpisan je Ugovor o saradnji između Centra za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica (CETI) i Stockholm Convention Regional Centre hosted by RECETOX, Faculty of Science, Masaryk University, a non-profit making organization having its office at Kotlarska 2, 61137 Brno, Czech Republic (CETI br. 00-2048 od 18.09.2023 i RECETOX od

02.10.2023). Uloga CETI je upravo ažuriranje NIP o POPs. Vrijednost ugovora je 300,750.00 USD.

CETI je aplicirao sa dvije aplikacije na poziv ministarstva nauke i tehnološkog razvoja ali iste nijesu prošle process evaluacije.

U tabeli 1 dat je prikaz projekata koji su prihvaćeni ili u fazi realizacije u 2023. godini.

Tabela 1: Pregled projektnih aktivnosti CETI u 2023. godini

Naziv projekta	Nosilac projekta/partner	Cilj projekta/uloga CETI	Poziv	Status realizacije	Vrijednost (EUR)/udio CETI
„Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja-RJEŠENJE“ Skadar Lake withOut chemical POLLUTION – SOLUTION	CETI i MPŠV (pridruženi partner)Univerzitet-Tirana, NVO Association Green Centre Albania, Shkoder	Aktivnosti istraživanja Skadarskog jezera u cilju brže i efikasnije implementacije Okvirne direktive o vodama	IPA Cross Border MNE - AI 2014-2020 (Budget lines: IPA 2016 & 2017)	Projekat je uspješno završen Finalni izvještaj je predat.	Ukupan iznos Projekta 467.855,19 eura CETI Budžet 273.173,17 eura Kontribucija CETI 40.356,34 eura
BEST Waste Management Cooperation – Better Environmental Sustainability Through Waste Management Cooperation, broj 48-00-00163/2021-28-5, akronim BEST Waste Management Cooperation	NAIED – glavni partner; opština Mojkovac, JKP Novi Pazar, CETI- partneri	Upravljanje otpadom u sjevernoj regiji-usklađivanje i primjer dobrih praksi	IPA Cross-border Cooperation Programme Serbia – Montenegro 2014-2020	Potpisan ugovor / realizacija u toku, aktivnosti se realizuju na vrijeme	Ukupan iznos projekta je 374,826.35 dok je CETI Budžet 54121.67
”Procjena kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori”	CETI	”Procjena kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori”	GEF Med program	Potpisan ugovor / realizacija u toku aktivnosti se realizuju na vrijeme	120,000.00 USD

<p>“Review and Update of the National Implementation Plan under the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants, through project</p>	<p>CETI zajedno sa Ministarstvom turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera</p>	<p>Ažuriranje NIP za Stokholmsku konvenciju</p>	<p>GEF ID 10875 entitled “Global Development, Review and Update of National Implementation Plans (NIPs) under the Stockholm Convention (SC) on Persistent Organic Pollutants (POPs)”.</p>	<p>Potpisan ugovor / realizacija u toku aktivnosti se realizuju na vrijeme</p>	<p>Maximum total amount of 300750 USD</p>
<p>Coordinated Danube Action for the titanic endeavor of tackling hazardous substances water pollution under changing pressures, challenges and targets</p>	<p>Technische Universität Wien / Budapest University of Technology and Economics; International Commission for the Protection of the Danube River; Bulgarian Water Association; National Administration „Romanian Waters”; Water Research Institute; Jozef Stefan Institute; Center for Ecotoxicological Research Podgorica; Ukrainian Hydrometeorological Institute State Service on Emergencies and National Academy of Science; Croatian Waters; Public Institution “Vode Srpske”; Environment Agency Austria; Jaroslav Černi Water Institute</p>	<p>Koordinisana Dunavska akcija u borbi protiv zagađenja vode opasnim materijama</p>	<p>Danube Interreg</p>	<p>Odobren, realizacija započeta u januaru 2024.</p>	<p>Ukupan iznos projekta je 2,937,434.68 dok je CETI Budžet 220,710.00</p>

<p>Initiating bottom-up management solutions to reduce plastic waste in the Danube Basin (AQUATIC PLASTIC)</p>	<p>Naturefilm.hu Society Hungarian Association of Environmental Enterprises; General Directorate of Water Management; University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna; Multisalva Association; Institute for Water of the Republic of Slovenia; Institute of Oceanology - Bulgarian Academy of Sciences; Water Research Institute Bratislava; Mare Nostrum; Faculty of Technical Sciences Novi Sad; Center for Ecotoxicological Research Podgorica; Ministry for Ecology, Spatial Planning and Urbanism Directorate of Ecology and climate changes; Citizen association "Eko centar" Visegrad</p>	<p>Pokretanje rešenja za upravljanje za smanjenje plastičnog otpada u slivu Dunava</p>	<p>Danube Interreg</p>	<p>Odobren, realizacija započeta u januaru 2024.</p>	<p>Ukupan iznos projekta je 2,166,493.50 dok je CETI Budžet 88,999.70</p>
<p>Sustainable packaging of fish and seafood based on marine bioresources</p>	<p>Agricultural Univeristy of Athens, Department of Food Science and Human Nutrition ENOSI KATANALOTON I PIOTITA TIS ZOIS; University of Zadar - Department of Ecology, Agriculture & Aquaculture Cromaris dd; Consumers' Organization of Macedonia; University of Tirana; CENTER FOR THE RIGHTS OF THE CITIZEN; University of</p>	<p>Održivo pakovanje ribe i morskih plodova na bazi morskih bioresursa</p>	<p>IPA ADRION</p>	<p>Čeka se informacij a o statusu prijave</p>	<p>Ukupan iznos projekta je 1,747,652.97 dok je CETI Budžet 152,740.00</p>

	Sarajevo - Institute for Genetic Engineering and Biotechnology; Center for Ecotoxicological Research Podgorica; University of Modena and Reggio Emilia – Life Sciences Dept				
Novel Bio Laboratory Cluster for Research and Innovation	Međimursko veleučilište u Čakovcu Institut za poljoprivredu i turizam; Centar za Ekotoksikološka Ispitivanja Podgorica; Biotehniški center Naklo; Fakultet za primenjenu ekologiju Futura Federalni; Agromediteranski zavod Mostar; Università degli Studi di Udine	Klaster novih bio laboratorija za istraživanje i inovacije	IPA ADRION	Čeka se informacija o statusu prijave	Ukupan iznos projekta je 1,421,193.61 dok je CETI Budžet 169,787.00
InTEgrated Approach on Boka KotoRska MARine ecosystem Risk assessment (TEAR MARE)	CETI IBM	Integrirani pristup morskom ekosistemu Boke Kotorske Procena rizika	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore	Projekat je odbijen	84.354,00 €
Procjena doza pacijenata i prijedlog optimizacije protokola u kompjuterizovanoj tomografiji u Crnoj Gori (AspeCTaM)	CETI Veterinarski Institut univerziteta u Sarajevu	Procjena doza pacijenata i prijedlog optimizacije protokola u kompjuterizovanoj tomografiji u Crnoj Gori	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore	Projekat je odbijen	128,640.00 EUR (sufinansirane od ministarstva 115,776.00 EUR)

9. Realizacija Programa transformacije i optimizacije poslovanja

Program restrukturiranja i optimizacije poslovanja Centra za ekotoksikološka ispitivanja urađen uz podršku EBRD kroz Program BAS (Business Advisory System) Vlada Crne Gore je usvojila u julu 2012. godine. Cilj Programa bio je definisanje pravnog i institucionalnog statusa CETI, bolja organizacija i optimizacija broja i strukture zaposlenih, u skladu sa potrebama

države i tržišta i optimizacija troškova poslovanja, procjena budućeg tržišnog položaja i poslovanja CETI. U skladu sa tim, nakon sprovedene racionalizacije radnih mjesta, CETI od tada, u kontinuitetu sprovodi unapređenje organizacione strukture i optimizaciju poslovanja. U tom cilju, u toku 2021. godine pripremljen je i usvojen Akt o izmjenama i dopunama sistematizacije radnih mjesta. Cilj ovih izmjena je prilagođavanje novonastalim potrebama i poboljšanje funkcionalnosti kroz transformaciju pojedinih organizacionih cjelina. Stalne promjene odnosno prilagođavanja, su neophodne radi adekvatne podjele odgovornosti, postizanja većeg nivoa efikasnosti i produktivnosti, jačanja konkurentskog položaja CETI u odnosu na druge konkurente na domaćem i inostranom tržištu, a u skladu sa zahtjevima nacionalne i EU legislative.

10.Rad Odbora direktora

U periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine Odbor direktora je održao 11 sjednica, i dodatno 5 puta su odluke donešene pismenim izjašnjavanjem Odbora direktora. Na sjednicama su, između ostalog, usvojeni Finansijski iskazi CETI za 2022. godinu, Izvještaj o poslovanju CETI za 2022. godinu, Kolektivni ugovor CETI, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u CETI, Program rada i Finansijski plan CETI za 2024. godinu i dr.

11.Javne nabavke

U periodu od 01.01. do 31.12.2023. ukupna vrijednost javnih nabavki je iznosila 938.908,07 eura, sa uračunatim PDV-om i sprovedeno je 110 postupaka:

- 6 otvorenih postupaka u vrijednosti od 362.997,58 eura, sa uračunatim PDV-om
- 104 postupka jednostavnih nabavki u ukupnom iznosu od 575.910,49 eura, sa uračunatim PDV-om.

12. Realizacija finansijskog plana - Finansijsko poslovanje u 2023. godini

Program rada i Finansijski plan Centra za ekotoksikološka ispitivanja DOO za 2023. godinu usvojen je od strane Odbora direktora i dostavljen Osnivaču, Vladi decembra 2022. godine, a na koji je Vlada Crne Gore dala saglasnost po Zaključku br. 07-322/23-1043/2 od 16.03.2023. godine.

Finansijskim planom DOO Centar za ekotoksikološka ispitivanja - CETI za 2023. godinu predviđeni su bili ukupni prihodi u iznosu od 2.476.050 eura, ukupni rashodi u iznosu od 2.456.000 eura i pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 20.050 eura.

12.1. Ukupni prihodi

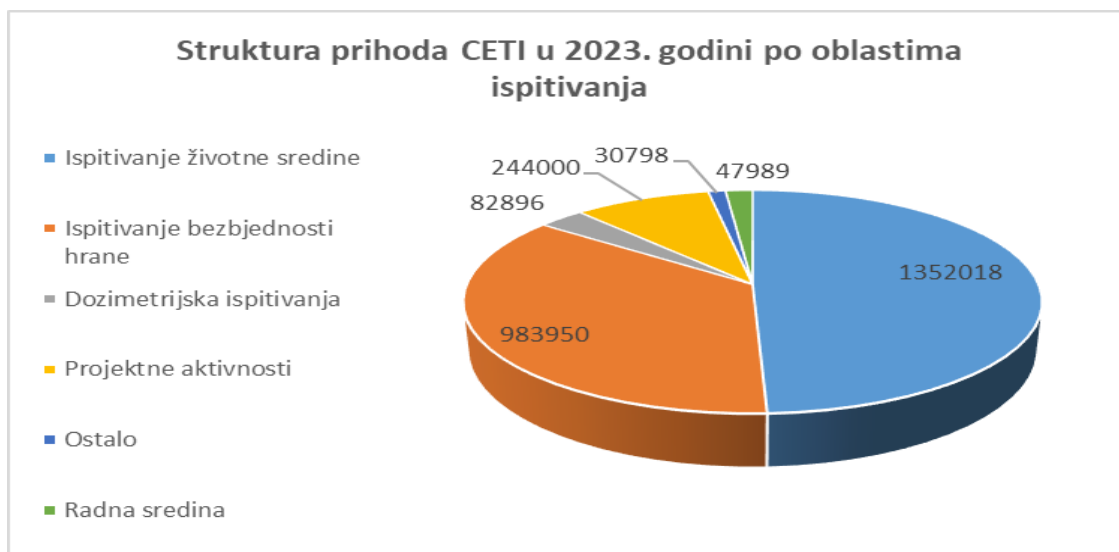
Shodno osnivačkom aktu CETI se kao društvo sa ograničenom odgovornošću finansira iz:

- sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz okvira djelatnosti Društva i
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Prihodi

Ukupno ostvareni prihodi u 2023. godini su 2.741.651 eura, 10,73% više od planiranih:

- Od poslova u oblasti životne sredine ostvareno je **49,31%** ukupnih prihoda (državni programi monitoringa 8,18%, upravljanje Skladištem RAO 1,82% i kontrola kvaliteta životne sredine kod privrednih subjekata 39,31%), od analiza i kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe **35,89%** (državni programi monitoringa 5,23% , a od pružanja usluga na tržištu 24,58%), od poslova dozimetrijske kontrole **3,02%**, radne sredine 1,75%, međunarodnih i nacionalnih projekata, donacija **8,90%** i iz ostalih prihoda oko **1,12%** (Slika 2).

Slika 2: Struktura prihoda CETI u 2023. godini po oblastima ispitivanja

- Prihodi od državnih monitoring programa životne sredine čine 8,18% ukupnih prihoda. Svi ugovori za realizaciju državnih programa monitoringa životne sredine, koje realizuje Agencija za zaštitu životne sredine, su zaključeni, ali je dinamika raspisivanja javnih poziva za programe monitoringa vrlo upitna. Naime, u 2023. godini programi monitoringa morskog ekosistema i radioaktivnosti zaključeni su na samom kraju godine. Ovo pogotovo problematizujemo kada je u pitanju program monitoringa radioaktivnosti jer se isti ne može realizovati u 2023. godini već je biti realizovan u 2024. godini. To znači da u 2023. godinu ovaj program nije ni realizovan, a bio je obavezan. Odgovornost za ovo postupanje CETI ne snosi. Takođe i dinamika plaćanja tokom 2023. godine je vrlo često bila sporna, ali zahvaljujući zajedničkim naporima do kraja godine Agencija je izmirila gotovo sve obaveze. Prevedeno u procenete od planiranih državnih programa za 2023. godinu realizovano je svega 72,34%.
- Prihodi koje je CETI ostvario na tržištu u segmentu ispitivanja životne sredine su realizovani u iznosu većem od planiranog za cijelu godinu za 26,80%,
- Prihodi od kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe - državni programi monitoringa koji se realizuju po ugovorima zaključenim sa Upravom za bezbjednost hrane čine 5,23% ukupnih prihoda CETI i za 17% su manji od planiranih, što zbog smanjenja sredstava za programe monitoringa koji se finansiraju preko Uprave za bezbjednost hrane (sredstva iz državnog Budžeta), što zbog djelimične realizacije Programa monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje koji će se nastaviti realizovati i u prvim mjesecima 2024. godine.
- Prihodi od kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe (privredni i drugi subjekti) - izuzetnim zalaganjem zaposlenih i menadžmenta CETI, kao i kroz povećanje cijena usluga, povećani su za 16,74% u odnosu na planirana sredstva. Iako na prvi pogled ovo izgleda kao uspjeh to je samo privid. Naime, broj uzoraka namirnica koji je u CETI dostavljan u 2023. godini znatno je manji od planiranog i ostvarenog. Detaljnom analizom dostavljenih uzoraka (broj i tip) utvrđeno je da je broj uzoraka animalnog porijekla iz uvoza, a koji se u CETI dostavljao u 2023. godini na analizu od strane inspekcije Uprave za bezbjednost hrane značajno niži od broja uzoraka dostavljenih u prethodnim godinama. Drastičan pad ovog segmenta od preko

- 60% u odnosu na 2022. godinu unosi ogromnu zabrinutost menadžmenta, jer do sad nismo uspjeli saznati razloge za ovako alarmantan pad broja uzoraka, iako smo u više navrata kontaktirali Upravu za bezbjednost hrane. Komunikacija je nastavljena i u 2024. godini, ali se trend donošenja minimalnog broja uzoraka u CETI nastavio.
- Od poslova dozimetrijske kontrole ostvareno je 3,02% ukupnih prihoda, što je na nivou planiranih.
 - Prihodi vezani za ispitivanja radne sredine bilježe znatno povećanje iz razloga realizacije tendera za ispitivanje uslova radne sredine u Ministarstvu odbrane Crne Gore i KAP-u. Ovdje je bitno napomenuti da CETI zbog obima i vrste posla nije bio u prilici da sam realizuje ove poslove u pogledu ispitivanja elektromagnetnih zračenja, pa je za tu svrhu bilo neophodno angažovanje podugovarača.
 - Međunarodni i nacionalni projekti u 2023. godini predstavljali su izuzetno značajan segment u ukupnim prihodima CETI. U izvještajnoj godini 8,90% ukupnih prihoda činili su ovi prihodi što nas dodatno ohrabruje, ali i obavezuje jer u budućnosti prihodi po ovom osnovu treba da budu još značajniji.
 - Prihodi od toksikoloških analiza i ostali prihodi na nivou su planiranih.

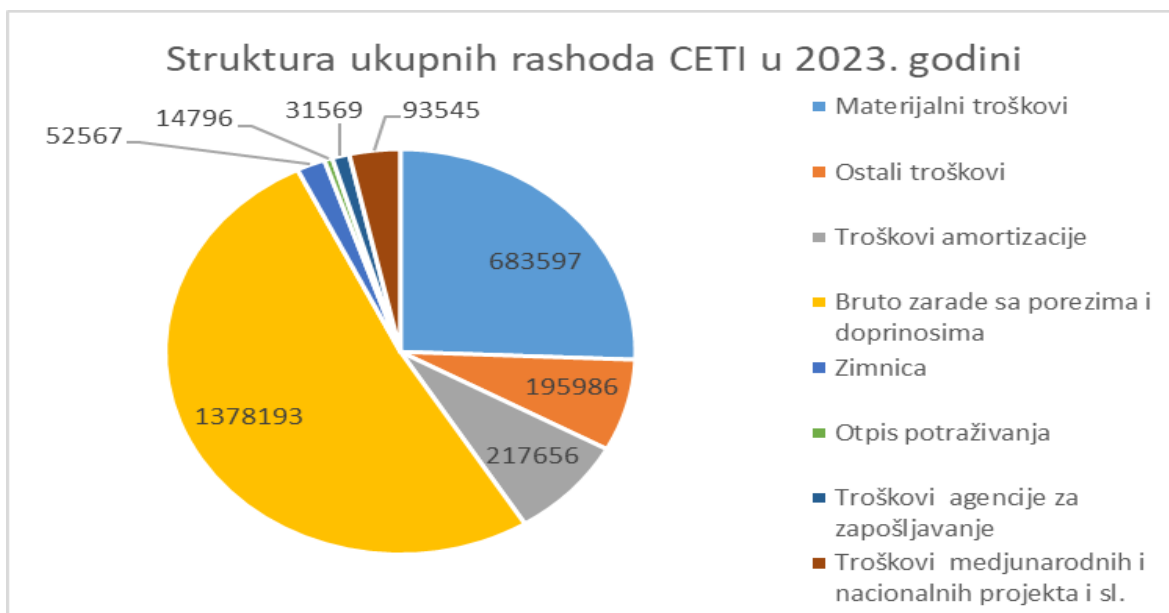
12.2. Ukupni rashodi

U 2023. godini ostvareni su ukupni rashodi u iznosu od 2.667.909 eura, i veći su za 8,63% od planiranih:

- Materijalni troškovi u 2023. godini su za 9,55% više od planiranih.
 - Troškovi osnovnog materijala i hemikalija u 2023. godini veći su za 13,38% od planiranih zbog povećanja cijena ovih proizvoda.
 - Troškovi održavanja opreme su veći za 55% od planiranih iz razloga neophodnog održavanja instrumentalne opreme i kvarova izazvanih većim opterećenjem instrumenata.
 - Troškovi zaštite na radu su veći za 15% od planiranih iz razloga povećanja cijena.
 - Troškovi angažovanja podugovarača – pravna lica veći su od planiranih prvenstveno iz razloga angažovanja podugovarača za realizaciju tendera

Ministarstva odbrane Crne Gore i KAP-a u domenu mjerenja jonizujućih zračenja za što CETI ne posjeduje opremu, a bili su sastavni dio tehničkih specifikacija u ovim tenderima.

- Troškovi transportnih usluga su gotovo duplirani (radi se o malom iznosu) iz razloga realizacije Programa ispitivanja morskog ekosistema jer zahtjeva angažovanje plovila većeg gabarita zbog specifičnosti uzorkovanja.
 - Ostali materijalni troškovi su na nivou planiranih ili neki čak i značajno niže od planiranih.
- U posmatranom periodu ostali troškovi bilježe pad od 13% u odnosu na planirane.
 - Troškovi amortizacije su za 1% manji od planiranih.
 - Ukupne bruto zarade sa porezima i doprinosima za 2023. godinu su za 7,09% veće od planiranih i čine 48,61% ukupnih troškova CETI u 2023. godini. Razlog za nominalno povećanje od cca 90.000 eura u odnosu na planirane za 2023. godinu nalazi se u činjenici usvajanja novog Kolektivnog ugovora CETI koji je usvojen u martu 2023. godine, kao i isplati otpremnine bivšem izvršnom direktoru.
 - Troškovi agencije za zapošljavanje su povećani iz razloga neplaniranog angažovanja osoblja iz razloga potreba procesa rada kao i odlaska na bolovanje pojedinih zaposlenih, čije odsustvo nije moglo biti nadomješteno iz redova stalno zaposlenih u CETI.
 - Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekata bilježe značajno povećanje od cca. 63500 eura u odnosu na planirane. Razlog povećanja je realizacija nekoliko projekata koje smo dobili u 2023. godini a koji nisu bili planirani u Planu rada za 2023. godinu. U prvom redu se to odnosi na projekat ažuriranje NIP za Stokholmsku konvenciju (donator GEF) i "Procjena kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori" (donator GEF Med program).

Slika 3. Struktura ukupnih rashoda CETI u 2023. godini

12.3. Finansijski rezultat

Kao što je predviđeno Programom restrukturiranja i optimizacije poslovanja CETI, koji je Vlada usvojila jula 2012. godine, kao i Finansijskim planom za 2023. godinu, DOO Centar za ekotoksikološka ispitivanja ostvario je pozitivan finansijski rezultat. Pozitivan rezultat je veći od planiranog i iznosi 73.742 eura prije oporezivanja.

Ostvareni pozitivan finansijski rezultat, prvenstveno je rezultat velikog zalaganja kako menadžmenta, tako i zaposlenih CETI, koji su, iako u krajnje teškim uslovima, uspjeli da pronađu načine da se u najvećoj mogućoj mjeri zadrži trend ostvarenja prihoda, a nasuprot tome dovede do smanjenja troškova koji neće ugroziti kvalitet rada. Svi kapaciteti CETI su stavljeni u ovu funkciju. Menadžment svakodnevno sagledava situaciju i na dnevnom nivou se prati realizaciju planiranih aktivnosti, pa u skladu sa tim i preduzimaju potrebne aktivnosti. U ovom trenutku CETI nema neplaćenih dugovanja prema državi, ni dospjelih dugovanja prema dobavljačima. Tekuća likvidnost je obezbijeđena i takva će i ostati i u narednom periodu.

Program rada, uprkos svemu realizovan je uspješno i u skladu sa planom. Kvalitetno i blagovremeno su realizovani ugovoreni monitoring poslovi iz oblasti životne sredine i bezbjednosti hrane koji se sprovode za potrebe Agencije za zaštitu životne sredine, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Veterinarske i Fitosanitarne uprave. Svi poslovi,

analize, po zahtjevu Zdravstveno-sanitarne inspekcije, Veterinarske inspekcije, drugih državnih organa i institucija realizovani su na kvalitetan i efikasan način. Uspješno su ispunjeni svi zahtjevi za uslugama od strane privrede i građana.

12.4. Investiciona ulaganja

CETI je u 2023. godini iz sopstvenih sredstava izdvojio **94.861,85 eura** u neto iznosu (iznos bez carine i PDV) za investicije, koje se odnose na:

1. Nabavku planirane opreme za obavljanje djelatnosti (razna laboratorijska oprema) u iznosu od **69.996** neto iznosu (iznos bez carine i PDV) iz dobiti za 2022. godinu u skladu sa Odlukom Vlade CG br. 07-12/23-4646/2 od 12.10.2023. godine.
2. Nabavku opreme za obavljanje djelatnosti (razna laboratorijska oprema , razna poslovno - administrativna oprema, oprema za klimatizaciju, ostala oprema i sl.) od sredstava iz redovnog poslovanja za 2023. godinu u iznosu od **24.865,85 eura**.
3. Nabavka oprema za uzorkovanje sedimenta i automatska monitoring stanica za gama spektrometrijsko praćenje aerosol donatora IAEA - Beč u ukupnom iznosu od **90.070 eura**.

Investiciona ulaganja u 2023. godini

	Planirano	Realizovano
Investicije (sopstvena sredstva)	200,000.00	94,861.85
Oprema dobijena iz međunarodnih projekata	20,000.00	90,070.00
Ukupno:	220,000.00	184,931.85

Tabela 2. Investiciona ulaganja 01.01. – 31.12.2023. godine

Investiciona ulaganja 01.01 - 31.12.2023.	Iznos u eur
Sekvencijalni uzorkivač suspendovanih čestica	37.000
Digitalni refraktometar DR 6200 T	7.573
Sušač vazduha Munters	7.370
Eksterna vakum pumpa	2.868
Termometri sa sondom	2.062
Elektronski dozimetri	2.770
Filter holderi	5.000
Oprema za besprekidno napajanje - UPS	6.100
Ostala oprema	4.368
Oprema za klimatizaciju	5.283

Računarska oprema	9.402
Poslovna i druga administrativna oprema	5.066
Ukupno sopstvena ulaganja	94.862
Donacije	90.070
Ukupna ulaganja:	184.932

U 2023. godini investiciona ulaganja nisu bila u skladu sa planiranim iz razloga kašnjenja raspisivanja javnih poziva za nabavku opreme u 2023. godini. Razlog kašnjenja je u neažurnosti donošenja odluka o nabavci. Početkom 2024. godine isporučeno je terensko vozilo dok će ostatak opreme odobrene iz sredstava dobiti iz 2022. godine biti nabavljen u 2024. godini.

13. Realizacija odluke Vlade o raspodjeli dobiti Društva za 2022. godinu

Na osnovu člana 8 stav 1 alineja 4 Odluke o osnivanju D.O.O. "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" Podgorica, Vlada Crne Gore (kao osnivač jednočlanog društva) je na sjednici održanoj 12.10.2023. godine usvojila Odluku o raspodjeli ostvarene dobiti CETI za 2022. godinu. Dobit D.O.O. "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" Podgorica iskazana u finansijskim iskazima društva za 2022. godinu koja je opredijeljena za nabavku opreme iznosila je ukupno 140.980 eura. Vrijednost nabavljene opreme u 2023. godini iznosi 69.996 eura. U 2023. godini investiciona ulaganja nisu bila u skladu sa planiranim iz razloga kašnjenja raspisivanja javnih poziva za nabavku opreme u 2023. godini. Razlog kašnjenja je u neažurnosti donošenja odluka o nabavci. Početkom 2024. godine isporučeno je terensko vozilo, dok će ostatak opreme odobren za nabavku iz dobiti za 2022. godinu biti nabavljen u 2024. godini.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Statutom CETI sva nabavljena oprema je morala biti procijenjena od strane ovlašćenog procjenjivača kako bi se sproveo postupak povećanja osnovnog kapitala Društva na dan 31.12.2022. godine. Analizu iskorišćenih sredstava iz neraspoređene dobiti CETI za 2022. godinu uradio je ovlašćeni procjenitelj Rade Ščekić iz Podgorice (prilog ovog Izvještaja).

14. Zaključak

Svojom Politikom kvaliteta, CETI u kontinuitetu iskazuje svoju doslednu opredijeljenost za kvalitet na svim nivoima rada i djelovanja, a sve sa ciljem postizanja povjerenja krajnjeg korisnika u stručnost, nepristranost i dosljednost u sprovođenju ispitivanja. Osiguranje kvaliteta

izlaznih rezultata ispitivanja izgrađuje se i održava dosljednim pridržavanjem zakona, podzakonskih akata, propisanih pravila sistema upravljanja kvalitetom i transparentnom saradnjom u ispunjavanju potreba krajnjih korisnika.

Osnovni zadatak svih zaposlenih, a to je održavanje akreditacije prema MEST ISO/IEC 17025:2011 standardu, kao i planiranje proširenja postojećeg obima akreditacije sa metodama ispitivanja, uspješno je sproveden u posmatranom periodu kao i uvijek do sada.

U cilju ublažavanja posljedica loše ekonomske situacije i teškoća u poslovanju firme, smanjenja obima posla i otežane naplate, krajem 2012. i tokom 2013. godine kroz Program transformacije i optimizacije poslovanja, preduzet je niz mjera koje su za rezultat imale smanjenje rashoda po osnovu zarada i materijalnih troškova, restrukturiranje unutar firme, bolju organizaciju posla. Efekat tada sprovedenih mjera i stalnog rada na unapređenju i optimizaciji poslovanja ima za rezultat pozitivno finansijsko poslovanje od 2013. godine, u kontinuitetu. Iako je ostvaren pozitivan finansijski rezultat, ponovo napominjemo da ne možemo biti zadovoljni sa brojem uzoraka animalnog porijekla iz uvoza, a koji se u CETI donose na analizu od strane inspekcije Uprave za bezbjednost hrane. Drastičan pad ovog segmenta od preko 60% u odnosu na 2022. godinu unosi ogromnu zabrinutost menadžmenta, jer do sad nismo uspjeli saznati razloge za ovako alarmantan pad broja uzoraka, iako smo u više navrata kontaktirali UBH. Sa predstavnicima UBH je održan sastanak po ovom pitanju gdje smo im ukazali na činjenično stanje i postavili pitanje zadovoljstvom rada CETI smatrajući kao kredibilna institucija da je najprije potrebno preispitati zadovoljstvo ovog važnog korisnika radom CETI. Kako smo dobili odgovor da su više nego zadovoljni kvalitetom rada CETI, što su potvrdili i u javnim nastupima, ostalo je za sada nejasno zašto se trend u prethodnih par mjeseci nakon sastanka nije promijenio. Očekujemo da će se u najskorije vrijeme situacija promijeniti i u CETI pristizati broj uzoraka adekvatan profesionalnim i tehničkim kapacitetima CETI kao i dobijenim ovlašćenjima u ovoj izuzetno značajnoj oblasti.

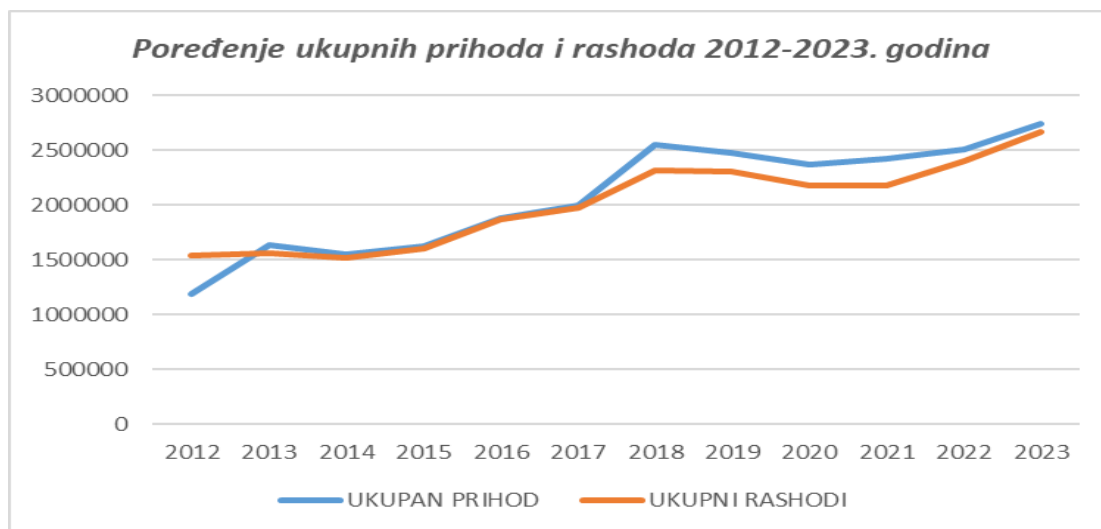
Od 2013. godine CETI u kontinuitetu ostvaruje rast prihoda i pozitivan finansijski rezultat. Pozitivan trend se očekuje i u 2024. godini, jer će CETI nastaviti sa optimizacijom poslovanja i uložiti maksimalne napore na iznalaženju dodatnih izvora finansiranja kroz međunarodne i nacionalne projekte kao i do sada.

Prepoznavanje CETI kao kompetentne institucije u nacionalnim okvirima i šire rezultiralo je povećanim obimom posla (veći broj ugovora, projekata itd.), a samim tim i značajnim povećanjem prihoda od preko 100% u 2023. godini u odnosu na 2012. godinu.

CETI vizijom koju slijedi svih ovih godina uspjeva da potvrdi svoju samoodrživost uz kontinuirano ulaganje u edukaciju kadra, nabavku najsavremenije opreme i usvajanje najsavremenijih analitičkih metoda. U prilog tome govori i činjenica da gotovo nijedan ozbiljniji infrastrukturni projekat, projekti u oblasti zaštite životne i radne sredine, bezbjednosti hrane i sl. ne može proći bez aktivne uloge CETI. Potvrda ovoj tvrdnji su i brojna priznanja koja je CETI dobio u prethodnom periodu kako sa relevantnih međunarodnih adresa tako i u Crnoj Gori:

- Nagrada Privredne komore Crne Gore za uspješno poslovanje, april 2017. godine
- Nosilac sertifikata Excellent SME od 2016. godine
- Nosilac sertifikata Solvent rating za 2019, 2020 i 2021. godinu
- Nosilac NATO - NCAGE sertifikata od 2014. godine
- Predstavljanje u publikaciji „100 najvećih“ u kojoj su navedene najveće i najprofitabilnije kompanije u Crnoj Gori.

Na slikama 4 i 5 dat je pregled finansijskog poslovanja u poslednjih jedanaest godina.

Slika 4. Poređenje ukupnih prihoda i rashoda 2012-2023. godina

Slika 5. Finansijski rezultat 2012-2023 prije oporezivanja

Izvršni direktor
mr Zoran S. Vučinić, dipl.oec.

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA PODGORICA ZA PERIOD
01.01.2023-31.12.2023. godine**

R.B.	ELEMENTI	Planirano	Ostvareno	Ostvareno	% učešća u	%
P		za 2023. god.	01.01-31.12.'23	01.01.-31.12.'22	uk. prihodima	ostvar. Plana
I	PRIHODI					
P1	Životna sredina	1,210,000	1,352,018	1,335,586	49.31%	111.74%
P1.1	Državni programi monitoringa	310,000	224,248	191,920	8.18%	72.34%
P1.1.1	Program radioaktivnosti	40,000	13,328	26,656	0.49%	33.32%
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130,000	130,000	130,000	4.74%	100.00%
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	10,000		4,964	0.00%	0.00%
P1.1.4	Program ispitivanja buke	10,000	4,990	4,990	0.18%	49.90%
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	120,000	75,930	25,310	2.77%	63.28%
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50,000	50,000	50,000	1.82%	100.00%
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	850,000	1,077,770	1,093,666	39.31%	126.80%
P2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	893,050	983,950	809,907	35.89%	110.18%
P2.1	Državni programi	173,050	143,406	135,970	5.23%	82.87%
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	100,000	69,679	78,255	2.54%	69.68%
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i životinjskog porijekla	13,000	10,410	8,980	0.33%	80.08%
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću	400		420	0.02%	
P2.1.4	Program monitoringa bezbjednosti školjki I kvalitet morske vode	26,500	33,058	27,273	0.99%	124.75%
P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	8,200	3,168	149	0.01%	38.63%
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani u 2023. godini	5,300	2,013	11,457	0.42%	37.98%
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	1,200				
P2.1.8	Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima	8,250				
P2.1.9	Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima					
P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode					
P2.1.11	Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe	2,000				
P2.1.12	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla		1,815	1,320	0.05%	
P2.1.13	Program monitoringa kvaliteta pčelinjeg meda i voska	8,200				
P2.1.14	Program monitoringa nacina prizanja informacija potrošačima u hrani		19,949	5,996	0.22%	
P2.1.15	Monitoring hrane nezivotinjskog porijekla		3,314	2,120	0.08%	
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	720000	840544	673937	24.58%	116.74%

P3	Dozimetrijska kontrola	83,000	82,896	93,854	3.02%	99.87%
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	65,000	62,521	72,849	2.28%	96.19%
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18,000	20,375	21,005	0.74%	113.19%
P4	Radna sredina	10,000	47,989	4,751	1.75%	479.89%
P5	Toksikologija	15,000	15,005	14,225	0.55%	100.03%
P6	Medjunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	250,000	244,000	215,322	8.90%	97.60%
P7	Ostali prihodi	15,000	15,793	35,715	0.58%	105.29%
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2,476,050	2,741,651	2,509,360	100.00%	110.73%
II	RASHODI	Planirano	Ostvareno	Ostvareno	% učešća u	%
R		za 2023. god.	01.01-31.12.'23	01.01.-31.12.'22	uk. rashodima	ostvar. Plana
1	Materijalni troškovi	624,000	683,597	643,542	25.62%	109.55%
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160,000	181,415	237,524	6.80%	113.38%
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	9,000	8,011	7,276	0.30%	89.01%
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	25,000	32,992	19,827	1.23%	131.97%
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	15,000	14,497	13,733	0.54%	96.65%
R1.5.	Troškovi električne energije	32,000	27,336	32,630	1.02%	85.43%
R1.6.	Troškovi goriva	20,000	17,343	17,510	0.65%	86.72%
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	90,000	139,752	118,486	5.22%	155.28%
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	8,000	2,480	512	0.09%	31.00%
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	20,000	23,082	22,659	0.86%	115.41%
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	35,000	38,916	31,802	1.45%	111.19%
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11,000	8,653	9,003	0.32%	78.66%
R1.12	PTT troškovi	6,000	5,252	5,450	0.20%	87.53%
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlaštenja	52,000	55,893	46,357	2.09%	107.49%
R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	9,000	9,215	8,328	0.34%	102.39%
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	15,000	12,649	7,458	0.47%	84.33%
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3,000	1,006	2,063	0.04%	33.53%
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	35,000	32,577	30,112	1.22%	93.08%
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	40,000	49,244	8,872	1.84%	123.11%
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	15,000	7,944	15,608	0.30%	52.96%
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	15,000			0.00%	0.00%
R1.21	Troškovi transportnih usluga	7,000	13,798	7,108	0.52%	197.11%
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	2,000	1,542	1,224	0.06%	77.10%
R2	Ostali troškovi	225,000	195,986	205,877	9.38%	87.10%

R2.1.	Troškovi stručne literature	2,000	2,027	1,774	0.08%	101.35%
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7,000	5,807	6,360	0.22%	82.96%
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	3,500	4,928	2,638	0.18%	140.80%
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	10,000	4,441	3,650	0.17%	44.41%
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	8,000	7,230	8,011	0.27%	90.38%
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	9,000	9,858	9,008	0.37%	109.53%
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1,500	1,350	1,118	0.05%	90.00%
R2.8.	Troskovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6,000	3,729	4,432	0.14%	62.15%
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	12,000	7,349	3,083	0.27%	61.24%
R2.10	Troškovi poreza, carina, špedicija, uskladištenja	16,000	20,423	22,391	0.76%	127.64%
R2.11	Troškovi platnog prometa	10,000	12,310	9,951	0.46%	123.10%
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	5,000	13,424	13,310	0.50%	268.48%
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5,000		3,300	0.00%	0.00%
R2.14	Sudski troskovi, troskovi vjestacenja i izvrsne sudske odluke	2,000	829	839	0.03%	41.45%
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	4,000	2,450	3,650	0.09%	61.25%
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3,000	652	1,193	0.02%	21.73%
R2.17	Troškovi prevoza	61,000	57,153	56,696	2.14%	93.69%
R2.18	Davanja Sindikatu CETI	20,000	10,629	19,490	0.40%	53.15%
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15,000	15,368	12,792	0.57%	102.45%
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	5,000	1,427	482	0.05%	28.54%
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5,000	10,643	2,047	0.40%	212.86%
R2.22	Ostali troškovi – CETI-a	15,000	3,959	19,662	0.15%	26.39%
R3	Troškovi amortizacije	220,000	217,656	223,330	9.31%	98.93%
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1,287,000	1,378,193	1,166,039	48.61%	107.09%
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1,250,000	1,328,822	1,130,667	49.67%	106.31%
R3.2	Naknada Upravnom odboru u ukupnom bruto iznosu	25,000	31,081	22,178	1.16%	124.32%
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12,000		13,194		
R3.4	Otpremnina izvrsnog direktora - sporazumni raskid		18,290		0.68%	
R5	Zimmica		52,567	61,402	2.56%	
R6	Otpis potraživanja	20,000	14,796	19,651	0.82%	73.98%
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	30,000		28,596	1.19%	0.00%
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	20,000	31,569	19,608	0.82%	157.85%
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl.	30,000	93,545	30,684	1.28%	n/a
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2,456,000	2,667,909	2,398,729	100.00%	108.63%
		20,050	73,742	110,631		